

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Немањина 9
11000 БЕОГРАД**

- Јасмина Васовић, председник Врховног касационог суда -

Предмет: Иницијатива за поступање по Иницијативи за примену члана 31 Закона о уређењу судова ("Сл. гласник РС", бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - др. закон, 78/2011 - др. закон, 101/2011, 101/2013, 106/2015, 40/2015 - др. закон, 13/2016, 108/2016, 113/2017, 65/2018 - одлука УС, 87/2018 и 88/2018 - одлука УС) од 06. априла 2021. године

Поштована госпођо Васовић,

Транспарентност Србија се почетком ове календарске године, у априлу месецу, обратила Врховном касационом суду са Иницијативом, коју Вам достављамо у прилогу, да се, на основу члана 31 Закона о уређењу судова, размотри примена члана 52. став 2. Закона о јавним предузећима ("Службени гласник РС", бр. 15/16 и 88/19) на решења о именовану директора и вршилаца дужности директора јавних предузећа у раду судова. Ставом 2. поменутог члана прописано је да *"Период обављања функције вршиоца дужности директора не може бити дужи од једне године."* док став 3. садржи ограничење према коме *"Исто лице не може бити два пута именовано за вршиоца дужности директора."* Упркос јасној и недвосмисленој норми, Транспарентност Србија је само ове године примила обраћања већег броја грађана који се, као странка у судском поступку, сусрећу са различитим проблемима у споровима у којима је супротна странка јавно предузеће на чијем је челу лице коме је истекао мандат директора или вршиоца дужности директора. Њихова заједничка карактеристика јесте та да се сва обраћања тичу судских поступака који се воде ради поништавања правних аката, тачније отказа уговора о раду, које су потписали директори или вршиоци дужности директора јавних предузећа којима је мандат на који су именовани истекао. С тим у вези, посебно смо истакли чињеницу да нису само спорне одлуке тј. решења о отказима уговора о раду већ да се као такви могу показати и сви други правни акти, нарочито уговори потписани од грађана који незаконито руководе јавним предузећима, будући да су им мандати престали. Због тога смо наведеном Иницијативом позвали Врховни касациони суд да, након провере наведених података, обезбеди јединствену судску праксу у наведеним и свим сличним случајевима.

Нажалост, да дана упућивања ове Иницијативе нисмо добили било какву информацију о томе да ли је Врховни касациони суд поступао по претходно поднетој Иницијативи.

Проблем на који смо указали је у јавности актуелизован дешавањима од 12. децембра ове године, када је без струје остало више од 136.000 људи и више од 2.200 трафо – станица након што је Термоелектрана "Никола Тесла" у Обреновцу обуставила производњу због лошег квалитета угља. Наиме, ЕПС је једно од јавних предузећа којим тренутно руководи грађанин Милорад Грчић, којем је истекао мандат вршиоца дужности директора. На седници Владе Републике Србије одржане поводом ових хаварија, којом је председавао, председник Републике Србије се обратио Милораду Грчићу речима које су протумачене као позив да поднесе оставку. Само дан након што је на поменутој седници изјавио да прихвата одговорност за настале проблеме, Милорад Грчић је сменио четворицу директора у тој компанији јер је, како је

саопштено, утврђено да су одговорни због застоја рада блокова у ТЕНТ-у. На крају, у јавности се појавио, на питање новинара зашто је Грчић још на челу ЕПС-а иако се очекивало да ће поднети оставку одмах после седнице владе на којој је позван на одговорност, и одговор председника Републике Србије *"да се може сматрати да је Милорад Грчић већ поднео оставку", односно да само "чека да успостави систем"*.

Проблем је, међутим, што Милован Грчић не може да буде разрешен или да поднесе оставку на функцију вршиоца дужности Електропривреде Србије, са правним дејством од данашњег или било ког дана у будућности, јер му је мандат за то место истекао још у марту 2017. године. Из истих разлога он није могао ни да смени директоре који су означени као кривци за проблеме у раду тог предузећа, нити ће моћи да утврди одговорност других запослених у том предузећу за насталу штету. Све одлуке које би у вези са тим донео грађанин Грчић или било које лице које он овластио после марта 2017. биле би ништаве. Овај пример смо навели да би се сагледао један од аспеката штете због постојећег противправног стања у раду јавних предузећа и незаконитог поступања грађана који, без правног основа, управљају њима и располажу јавним ресурсима.

Додатни проблем представља податак да ово није усамљен случај. Према нашим увиду, заснованом на подацима из „Службеног гласника Републике Србије“, од 34 предузећа у власништву Републике Србије на која се примењује Закон о јавним предузећима за избор директора, на руководећем месту у 22 (13 јавних предузећа и девет АД и ДОО) седе људи којима је истекао мандат директора или в.д. директора. Све заједно за последицу има да се у јавности и правном промету износе нетачне правне чињенице које грађане могу да доведу у заблуду и до погрешног закључка у погледу законитости рада грађана којима је мандат директора и вршиоца дужности директора истекао.

Због свега наведеног поново позивамо Врховни касациони суд, и Вас као његову нову председницу, да у складу са улогом и надлежностима утврђеним Уставом и Законом, након разматрања горе изнетих чињеница, дате свој допринос успостављању владавине права и законитости у раду судова на територији Републике Србије. Најефикаснији начин за то јесте да вршећи законом прописане надлежности у погледу уједначавања судске праксе, обезбедите да судови у свом свакодневном раду проверавају одлучне чињенице које се тичу решења о именовању за директора или вршиоца дужности директора – када је неко лице именовано и када истиче период на које је именовано а затим исте, у складу са важећим прописима примене у конкретним случајевима. У циљу Вашег ефикасног поступања у прилогу Вам достављамо и податке које је Транспарентност Србија прикупила о именовањима директора и в.д. директора 34 јавна предузећа у периоду од 2012. године, када је усвојен Закон о јавним предузећима којим су јавни конкурси за избор директора постали обавезни, до данас.

У Београду, дана 23. децембра 2021. године

За организацију Транспарентност Србија

Програмски директор
Немања Ненадић

Прилог:

- *Иницијатива од 06. априла 2021. године*
- *Преглед стања у републичким јавним предузећима, АД и ДОО, на која се по питању избора директора примењује Закон о јавним предузећима, од његовог усвајања децембра 2012. године до 17. децембра 2021. године*